

የሰበር መ/ቁ. 31480
ሚያዝያ 9 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

መስፍን ዕቁበዮናስ

ሂሩት መለሠ

መድሕን ኪሮስ

ዓለ. መሐመድ

አመልካች ፡- የኢት/ንግድ ባንክ - ነ/ፈጅ ወንድምአገኝ ቶሎሣ ቀረበ

ተጠሪ ፡- አቶ መሐመድ ባህመድ - አልቀረቡም

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የመዋዋል ችሎታን የተመለከተ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁን ተጠሪ ለአቅመ አዳም ላልደረሰው ልጅ ለወጣት አህመድ መሐመድ ሞግዚትና አሳዳሪ ሆኜ የተሾምኩ ሲሆን ንብረትነቱ የልጄ የሆነውንና ግምቱ ብር 20,000 /ሃያ ሺህ ብር/ የሆነውን ቤት እኔን ሞግዚቱን ሳያስፈቅዱ አመልካች ባንክና አቶ ሐሰን የተባሉት ግለሰብ ላደረጉት የብድር ውል መያዣ እንዲሆን ልጄን የዋስትና ግዴታ አስገብተው ከማስፈረማቸውም በላይ በቤቱ ላይ የሐራጅ ሽያጭ ማስታወቂያ ወጥቶ ገዢ ስላልተገኘ ባንኩ ቤቱን ተረክቦ በወር ብር 500 /አምስት መቶ ብር/ እያከራየው ይገኛል፤ ስለዚህ ባንኩ ያለአግባብ የያዘውን ቤትና የኪራዩን ሂሳብ እንዲመልስ ይወሰንልኝ በማለት በኦሮሚያ ክልል አርሲ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ ነው።

የአሁን አመልካች በሰጠው መልስ የቤቱ ባለቤት የሆነው አህመድ መሐመድ ለአቅመ አዳም የደረሰ ነው፤ ለአካለመጠን አልደረሰም ቢባል እንኳን ክሱ በይርጋ የታገደ ነው፤ አህመድ መሐመድ አሜሪካን አገር እየኖረ ባለበት ወቅት ተጠሪ የእሱ ሞግዚትና አሳዳሪ ነኝ በማለት ያለአግባብ ያገኙትን ማስረጃ

ተቃውመን ጉዳዩ በሂደት ላይ ይገኛል፤ ባንኩ ውሉን ያደረገው ችሎታ ካለው ሰው ጋር መሆኑ እንዲረጋገጥ ፍ/ቤቱ ግለሰቡን በአካል አስቀርቦ ይመልከትልን፤ ውሉ ቤቱ በሚገኝበት ዲክሲስ ከተማ ማዘጋጃ ቤት የተመዘገበና የፀና ውል ነው፤ የቤቱ ግምት ብር 9,000 /ዘጠኝ ሺህ ብር/ ሲሆን በወር ከብር 15 /አስራ አምስት ብር/ በላይ የሚከራይ አይደለም በማለት ተከራክሯል። ፍ/ቤቱ የግራ ቀኙን ክርክር ሰምቶ አህመድ መሐመድ በሞግዚት ስር የሚገኝ የ16 ዓመት ልጅ መሆኑ በፍ/ቤት ስለተረጋገጠ ልጄ የመዋዋል ችሎታ ሳይኖረው ከባንኩ ጋር የተረገው ውል በህግ ፊት ዋጋ የለውም፤ አመልካች የልጄ ዕድሜ 20 ዓመት ነው በአካልም ቀርቦ ይታይ ከማለት ውጪ ይህንን የሚደግፍ ማስረጃ አላቀረበም፤ ስለዚህ ውሉ ውድቅ ነው፤ አመልካች ለተጠሪ ቤቱን ይመልስ እንዲሁም ቤቱን ከያዘበት ጊዜ ጀምሮ መልሶ እስከሚያስረክብበት ጊዜ ያለውን የቤቱን ኪራይ በወር ብር 100 /አንድ መቶ ብር/ ሂሳብ ታስቦ ለተጠሪ ይክፈል በማለት ወስኗል። አመልካች በዚህ ውህኔ ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ቢያቀርብም ፍ/ቤቱ ቅሬታውን ባለመቀበል ውህኔውን አጽንቶታል።

የሰበር አቤቱታው የቀረበው ይህንን ውህኔ ለማስለወጥ ነው። የአቤቱታው ይዘት በአጭሩ የመያዣ ውሉ የተፈረመው በ1988 ዓ.ም ስለሆነ ተጠሪ ያቀረቡት የውል ይፍረስልኝ ጥያቄ በይርጋ የታገደ ነው፤ በስር ፍ/ቤት ግለሰቡ በአካል ቀርቦ ይታይልን ዕድሜውም ይመርመርልን በማለት ያቀረብነው መከራከሪያ የታለፈው ያለአግባብ ስለሆነ ይታረምልን የሚል ነው።

ይህ ችሎት የስር ፍ/ቤቶችን ውህኔዎች አግባብ ካለው ህግ ጋር አገናዝቦ በመመርመር የበታች ፍ/ቤት የመያዣ ውሉ ይፈርሳል ብሎ የወሰነው በአግባቡ መሆን አለመሆኑ ተጣርቶ መወሰን ያለበት ነጥብ ሆኖ ስላገኘው ጉዳዩ ለሰበር እንዲቀርብ አድርጓል። መዝገቡን እንደመረመርነው ለዚህ ጉዳይ መነሻ የሆነው የመያዣ /የዋስትና/ ውል በአመልካችና በአቶ አህመድ መሐመድ መካከል የተፈረመው ሚያዝያ 5 ቀን 1988 ዓ.ም መሆኑንና ተጠሪ ለ16 ዓመቱ ልጃቸው ለአህመድ መሐመድ ሞግዚትና አስተዳዳሪ ሆነው የተሾሙት

በአዳማ ወረዳ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁ. 04027 ሐምሌ 14 ቀን 1997 ዓ.ም መሆኑን ተገንዝበናል። በመሆኑም አቶ አህመድ መሐመድ በ1997 ዓ.ም 16 ዓመት ታዳጊ ከነበረ አክራካሪውን ውል ከአመልካች ጋር ባደረገበት ወቅት /በ1988 ዓ.ም/ የሰባት /7/ ዓመት ህፃን ነበረ ማለት ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ አመልካች ባንክ ከአንድ የሰባት /7/ ዓመት ልጅ ጋር የዋስትና /የመያዣ/ ውል አድርጎ ለማለት የማይቻል ነው። በመሆኑም ከላይ የተገለጸው እውነታ ተገናዝቦ ሲታይ አቶ አህመድ መሐመድ ውሉን ከአመልካች ጋር ያደረገው ችሎታ ሳይኖረው ነው ለማለት የሚያስችል አይደለም። ስለሆነም የስር ፍ/ቤት ልጅ ችሎታ ሳይኖረው የፈረመው ውል ፈራሽ ይሁንልኝ በማለት ተጠሪ ያቀረቡትን ጥያቄ ተቀብሎ ውሉ ፈራሽ ነው፤ አመልካች ለተጠሪ ቤቱንና የኪራይ ገንዘቡን ይመልስ ሲል የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ከውል ውጪ

ው ሣ ኔ

1. የኦሮሚያ ክልል አርሲ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁ. 07730 ግንቦት 18 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እና የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁ. 42931 ግንቦት 30 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ተሽረዋል። ይፃፍ።
2. አቶ አህመድ መሐመድ ክርክር የተነሳበትን ውል ከአመልካች ጋር ያደረገው ችሎታ እያለው ስለሆነ ውሉ አይፈርስም፤ ቤቱንና የኪራይ ገንዘቡንም አመልካች ለተጠሪ እንዲመልስ አይገደድም በማለት ተወስኗል።
3. ግራ ቀኝ ወጪና ኪሳራቸውን ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ ተዘግቷል ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።